

INDHOLD

Forord

1. Indledning	9
<i>Børne- og ungdomspsykiatrien – et nyt og vigtigt speciale</i>	9
<i>Problemets størrelse</i>	9
<i>Om bogen</i>	10
2. Hvordan fungerer børne- og ungdomspsykiatrien i Danmark?	13
<i>Hvad gør man, hvis man får problemer med sit barn?</i>	13
<i>Hvad er en børne- og ungdomspsykiater?</i>	14
<i>Hvordan fungerer børne- og ungdomspsykiatrien i Danmark?</i>	15
<i>Socialt netværk omkring barnet</i>	17
<i>Problemer og begrænsninger ved de aktuelle børne- og ungdomspsykiatriske tilbud i Danmark</i>	21
<i>Problemer og begrænsninger i tilbuddene uden for sygehussektoren til børn og unge med psykiske sygdomme og problemer</i>	23
3. Barnets normale udvikling	25
<i>Nye tider – nye teorier</i>	25
<i>Kontakt og kommunikation med det nyfødte barn</i>	26
<i>Veludviklede sanser fra spædbarnsalderen</i>	27
<i>Individuelle træk: arv, temperament, intelligens og køn</i>	28
<i>Samspillet mellem arv og miljø</i>	29
4. Hvilke diagnoser giver vi børn med psykiske sygdomme – og hvorfor?	33
<i>Hvilke krav må man stille til diagnostisk inddeling?</i>	35
<i>Hvor sættes grænsen mellem en psykiatrisk diagnose og normalitet?</i>	38
<i>Hvad ved vi om hyppigheden af de enkelte børne- og ungdomspsykiatriske sygdomme?</i>	39
<i>Er det stemplende at få en psykiatrisk diagnose?</i>	39
5. Kønsforskelle hos børn og unge. Den normale og afvigende udvikling	41
<i>Udviklingsmæssige kønsforskelle</i>	42
<i>Den fysiske udvikling</i>	42
<i>Højre og venstre hjernehalvdel udvikles forskelligt</i>	43
<i>Hjernens vækst og udvikling</i>	45
<i>Aggression</i>	46
<i>Den følelsesmæssige udvikling hos de to køn</i>	47
<i>Når kønsforskelle bliver til psykiske symptomer</i>	49
<i>Kønsforskelle inden for børne- og ungdomspsykiatrien</i>	49
<i>Diagnose og behandling må tage udgangspunkt i kønnet</i>	51
<i>Sammenfattende</i>	52

6. Psykiske vanskeligheder hos børn i alderen 0-3 år	55
<i>Det normale barns tidlige udvikling</i>	56
<i>Vanskeligheder hos barnet</i>	57
<i>Samspilsvanskeligheder i barnets første leveår ved psykisk sygdom hos moderen</i>	60
7. Autisme og Aspergers syndrom	69
<i>Symptomer</i>	69
<i>Hyppighed</i>	73
<i>Årsagsforhold: arvelige og psykologiske processer</i>	73
<i>Forløb</i>	75
<i>Behandling</i>	76
8. DAMP og adfærdsforstyrrelser	81
<i>Hyperkinetiske forstyrrelser og DAMP</i>	81
<i>Adfærdsforstyrrelser</i>	83
<i>DAMP</i>	84
<i>Et typisk eksempel</i>	84
<i>Danske iagttagelser</i>	85
<i>Hyppigheder og årsager</i>	85
<i>Forebyggelse og behandling</i>	86
9. Følelsesmæssige forstyrrelser hos børn	89
<i>Frygt og angst</i>	89
<i>Tristhed og depressivitet</i>	91
<i>Barnets psykologiske sårbarhed og modstandskraft</i>	91
<i>Hvordan viser følelsesmæssige problemer sig hos børn?</i>	92
<i>Hvornår er de følelsesmæssige problemer tegn på psykisk sygdom?</i>	94
<i>Familiens betydning for udvikling af følelsesmæssige problemer hos børn</i>	96
<i>Hvordan behandles følelsesmæssige problemer hos børn?</i>	97
<i>Hvordan går det børn med følelsesmæssige problemer?</i>	99
10. Depression og selvmord hos børn og unge	103
<i>Hyppighed</i>	104
<i>Depressive tilstande</i>	105
<i>Depressiv enkeltepisode</i>	106
<i>Sammenfald med andre psykiatriske lidelser (komorbiditet)</i>	107
<i>Tilstande, der kan ligne depression</i>	107
<i>Forløb og prognose</i>	108
<i>Årsager</i>	108
<i>Behandling</i>	109
<i>Depressive episoder</i>	110
<i>Selvmod og selvmordsforsøg</i>	111

11. Tvangstanker og -handlinger (OCD) hos børn og unge	117
Hvad er OCD?	.118
Hvad er en tvangstanke?	.118
Hvad er en tvangshandling?	.119
Hvad er det hyppigste indhold af tvangssymptomerne?	.119
Hvor hyppig er OCD?	.121
Årsager	.123
Hvorledes er forløbet af OCD?	.123
Hvorledes behandles OCD mest effektivt?	.124
12. Spiseforstyrrelser	129
Anoreksi	.129
Bulimi	.136
Andre spiseforstyrrelser	.138
13. Tics og Tourettes syndrom	141
Tics kan være simple og komplekse	.141
Ticssygdomme deles i tre grader	.141
Hyppighed	.142
Årsager: arv og miljø	.142
Symptomer	.142
Forløb	.143
Behandling	.143
14. Skizofreni og skizotypi	147
En sygehistorie	.148
Symptomerne	.149
Hyppigheder og forløb	.150
Årsager	.152
Skizofreni – tidlig opsporing	.154
Behandling	.155
15. Personlighedsforstyrrelser	161
Hyppighed	.163
Den emotionelt ustabile personlighedsforstyrrelse/borderline-personlighedsforstyrrelsen	.164
Hyppighed	.164
Årsagsforhold	.164
Behandling	.166
Forløbet på længere sigt (prognosen)	.169
Den skizoide personlighedsforstyrrelse	.170
Årsagsforhold	.171
Behandling	.172
Den dyssoziale personlighedsforstyrrelse	.172

16. Børn af psykisk syge	175
<i>Den arvelige faktor</i>	175
<i>Vanskeligheder i barndommen for børn af psykisk syge</i>	176
<i>Psykisk sygdom og forældrefunktion</i>	179
<i>Hvordan går det børn af psykisk syge forældre, når de bliver voksne?</i>	181
<i>Modstandsdygtige børn</i>	182
<i>Behandling af børn i familier med psykisk syge voksne</i>	182
<i>Forebyggelse</i>	183
<i>Forebyggelse og behandling i familier med psykisk syge forældre kræver samarbejde</i>	185
17. Om følelsesmæssigt skadede børn – fra omsorgssvigt til psykopati	189
<i>Mor/barn og tidlig personlig udvikling</i>	189
<i>Om de tidligt frustrerede børn</i>	189
<i>Tidlig kontakt er afgørende</i>	190
<i>Hvad kan nedsætte børns kontaktevne?</i>	191
<i>Hvad betyder mange tidlige belastninger?</i>	193
<i>Hurtig forandring er farlig for mor/barn-kulturen</i>	194
<i>Mor/barn-kulturens krise – fra få til mange usammenhængende opdragere</i>	195
<i>Fra fælles normer til personlige valg</i>	196
<i>Et liv med kontaktafbrydelser, skoleskift...</i>	197
<i>En almindelig sag om et skadet barn</i>	197
<i>Hvad kan vi gøre?</i>	198
18. Seksuelle overgreb mod børn, karakteristika og psykiske skadevirkninger	210
<i>Hvad er seksuelle overgreb?</i>	201
<i>Hvem begår overgrebet?</i>	203
<i>Hvordan etableres den seksuelle kontakt med barnet?</i>	204
<i>Særlige træk ved familier med seksuelt misbrug af børn</i>	206
<i>Barnets oplevelse af at blive misbrugt seksuelt – en psykologisk model</i>	207
<i>Forhold, der præger den seksuelle voksen-barn-relation</i>	207
<i>Akutte virkninger af seksuelle traumer, som kan iagttages hos børn</i>	208
<i>Senvirkninger</i>	210
<i>Behandling af følgerne af seksuelle overgreb mod børn</i>	211
<i>Sammenfattende</i>	213

19. Unge og rusmidler	217
<i>Problemet's størrelse</i>218
<i>Misbrug som normal social aktivitet</i>220
<i>Årsager til misbrug</i>222
<i>Forebyggelse</i>228
<i>Afslutning</i>233
20. Psykiske problemer i skolen	237
<i>Lovgrundlaget, herunder skolens rummelighed og specialundervisning</i>237
<i>Problemernes betydelige omfang</i>238
<i>Mobning</i>241
<i>Overvejelser om tidens kulturelle vilkår</i>243
<i>Indsats og anbefalinger</i>245
<i>Sammenfatning</i>246
21. Pædagogisk rådgivning	249
<i>Lidt historie</i>249
<i>Lovgrundlaget</i>250
<i>"Skal"- og "kan"-opgaver</i>250
<i>Hvor mange elever handler det om?</i>251
<i>De afvigende børn og skolepsykologen</i>252
<i>Tre problemfelter</i>253
<i>PPR som samarbejdspartner</i>255
<i>Afslutning</i>257
22. At sætte ord på følelser	259
<i>Hvad er følelser?</i>259
<i>Hvordan fremtræder følelser?</i>260
<i>Hvornår er følelser et problem?</i>262
<i>Hvad kan vi gøre ved det?</i>264
<i>"Ny Start", et nyt dansk læringsprogram</i>265
<i>Tænkning giver ændring – metoder i "Ny start"</i>269
23. Psykiske vanskeligheder hos børn og unge fra etniske minoriteter	273
<i>De nye danskere</i>274
<i>Generelle principper for arbejdet med tosprogede børn</i>275
<i>Kulturens indflydelse – det tværkulturelle beredskab</i>276
<i>Den kulturelle fremtoning</i>278
<i>Særlige forudsætninger</i>279
<i>Identitet</i>280
<i>Psykiske vanskeligheder</i>284

24. Behandling med psykoterapi.	
 Individuel terapi – familierapi – gruppeterapi	287
Hvad er psykoterapi?	287
Forskellige former for psykoterapi	288
Individuel psykoterapi med børn	289
Individuel psykoterapi med unge	293
Individuel kognitiv adfærdsterapi	294
Familieterapi	295
Systemisk familierapi	296
Den strukturelle familierapi	299
Gruppeterapi	299
25. Behandling af børn og unge med nervemedicin (psykofarmaka)	303
Hvilke typer af medicin anvendes?	304
Bivirkninger	306
Behandling med centralstimulerende medicin	308
Antidepressive midler	310
Andre former for medicin	313
Hvem bør informeres, når et barn sættes i behandling med medicin?	314
Konklusion	314
26. Miljøterapi	317
Miljøterapiens historie	317
Miljøterapiens teoretiske udgangspunkt	318
Miljøterapiens praktiske udgangspunkt	319
Definitionen på miljøterapi	320
Struktur og rammer	320
Strukturen i den miljøterapeutiske afdeling	322
Centrale funktioner for miljøterapeuten	323
Specialpædagogisk behandling eller strukturbehandling	326
Rammer for udveksling mellem teori og praksis	328
Supervision og faglig vejledning	329
Forfattere	331